

met de Louwerses hebben voorgoed een zwak voor deze naam bij mij doen ontstaan. Later, toen Domburg een omnibus uitprobeerde – wat mislukte – en er als vervolg daarop donderdags een brikje (waar je met z'n achten in kon) naar Middelburg reed – donker kon het daarin wezen en benauwd, als de zeiltjes neergelaten moesten worden – toen werd dat 'Louwersefeest' iets als een legende van vroeger, toen alles veel aardiger was. En je hebt vanuit de verte de familie altijd gevolgd. De jonge, die later *d'n ouwen* werd, de dochters, de ondergang van de *huizinge* op het Groentje, toen het hof wijken moest voor een cafébedrijf en het boerenbedrijf uitweek naar ergens in de buurt van Westhove en er nog een *sprenkeling* van ouwetjes hier en daar na-vegeteerde in die kleine huisjes op het dorp. Je kijkt ze er altijd nog op aan. *Sic transit gloria mundi*, maar we zijn wel geboeid geweest door die glorie. Het was zo'n mooi, vrolijk verenwagentje, waarmee de Louwerses reden... Zoals alle boeren. Alleen de Westkappelaars waren te arm en die reden met huifwagens zonder veren. Dat waren de bolderwagens; daar keken we op neer.

Het was binnen in dat verenwagentje zo gezellig in het gedempte licht onder de

huif. Je zat tussen die lekker kwekkende boerinnen. Ze hadden de boter-en-eiermanden en allerlei ander marktgedoe onder de bank geschoven. Ze droegen toen nog over de *musse* heen die feestelijke linten van de Italiaanse strooienkappen, donkerblauw aan de ene kant en aan de andere kant divers gekleurd, al naar gelang de mode die omtrent Pinksteren wisselde. En dat ging allemaal naar de Botermarkt, die toen nog op de Burcht tegenover de Abdij was. 'Uitgespannen' werd er bij een of andere grote kruidenier, waar de wekelijkse boodschappen werden gehaald en die allemaal een eigen terrein voor de donderdagse wagentjes hadden.

Nog jaren en jaren heb ik ze lief mogen hebben, die wagentjes – in de tijd, dat ik nog op de provinciale griffie werkte en vaak 's middags naar huis, naar Domburg fietste – dan was het land nog zo stil, dat je de huiswaarts kerende wagentjes overal in de verte hoorde denderen – op de Noordweg kon je ze op de Seisweg nog horen! Goede tijden waren dat.

Kijk, dat komt allemaal naar boven als je Louwerse tegen me zegt!

J.C.J. van Schagen

Bid voor ons

Bedevoarten naar Vrouwenpolder 1945-1962

Inleiding

Misschien kijken sommige lezers verbaasd naar bovenstaande titel. Is hier sprake van rooms-katholieke propaganda, of krijgt *De Wete* soms subsidie van het Vaticaan?

Niets van dit alles. De woorden staan gewoon in een Onze Lieve Vrouwe van den Poldergebed uit 1947, geschreven door de Middelburgse kapelaan Heemskerk.

In 1978 beschreef A.J. Schutijser in een tweetal Wete-artikelen de geschiedenis van Vrouwenpolder als bedevaartsoord en die van het miraculeuze schilderij. In dit artikel wordt ingegaan op de naoorlogse bedevaarten naar het Mariaoord.

Ontstaan van het idee

In het voorjaar van 1945 stond nazi-Duitsland op instorten. Walcheren was al in november 1944 bevrijd maar stond wel voor een groot deel onder water. Met hulp van de geallieerden werkten de bewoners enthousiast aan de droogmaking en wederopbouw. Vooroorlogse verenigingen werden weer opgestart en een daarvan was de Middelburgse rooms-katholieke verkennergroep Onze Lieve Vrouwe van den Polder.

Tijdens hun Sint-Joriskampvuur van 23 april 1945 ontstond het idee, een bedevaart naar Vrouwenpolder te organiseren om Maria bemiddeling te vragen bij de droogmaking van het eiland. Het idee vond gehoor bij de leiding en voor de organisatie werd een speciaal Verkenners Bedevaart Comité opgericht. Hierin zaten een groepsleider, een hopman, een oubaas en enkele voortrekkers. De vergaderingen werden regelmatig bijgewoond door de Middelburgse geestelijkheid.

Na een korte voorbereiding werden begin juni alle Zeeuwse r.-k. verkenners opgeroepen “ter beëvaart naar O.L.Vr. van den Polder”.

De eerste bedevaart

Er was meteen al een probleem: door de inundatie kon Vrouwenpolder niet bezocht worden en werd Middelburg het alternatief. Op zaterdag 18 augustus 1945 kwamen ongeveer driehonderd padvinders/bede-

vaartgangers in Middelburg aan. Het waren uitsluitend Zeeuwse groepen. Van deelneming uit andere provincies was nog geen sprake.

Onder begeleiding van de signaalafdeling van de neutrale Nederlandse padvinders en de rooms-katholieke tamboers werd een mars door Middelburg gemaakt. Eindpunt was het Molenwater, waar een inspectie en een vlaggenparade werden gehouden. Na afloop marcheerden de verkenners voor een bijzonder openingslof naar de kerk en gingen vandaar weer terug naar het Molenwater.

De zondag begon met een plechtige hoogmis en communie. De rest van de dag werd doorgebracht in de Concert- en Geheerzaal. Na het sluitingslof van 15.00 uur vertrokken de verschillende groepen naar het station.

De tweede tocht

In 1946 was de situatie wat meer genormaliseerd. In maart en april vergaderde het Verkenners Bedevaart Comité verschillende keren en naar goed ‘poldermodel’ werden voor de diverse werkzaamheden commissies geïnstalleerd.

Het lijkt betrekkelijk eenvoudig een bedevaartweekend te organiseren, maar dat was het niet. Aan alles was nog gebrek: voedsel was gerantsoeneerd, verbindingen waren schaars en telefoonverkeer kwam moeizaam tot stand. Kortom, het was een hele puzzel om de bedevaart rond te krijgen. Het belangrijkste punt was het vinden van een geschikt kampeerterrein. Wegens landmijnengevaar was dat in Vrouwenpolder nog niet beschikbaar, maar gelukkig lukte het met medewerking van de burgemeester een terrein te reserveren op Berkenbosch in Oostkapelle. Verder moest

Reclameplaat voor de bedevaart ter ere van O.L. Vrouwe van den Polder, 18-19 augustus 1945. Tekening van Wim van Miert. (Zeeuw Archief, Zelandia Illustrata, deel III, nr. 1083)

een geschikte geluidsinstallatie op de kop worden getikt. Die was essentieel voor het welslagen van de bedevaart. Er werd gezocht in Goes en Souburg, in Heinkens-

zand, bij de MUZ (Maatschappij tot Uitvoering van Zuiderzeewerken) en bij de firma Dert in Vlissingen. Wie de apparatuur uiteindelijk leverde, kon niet worden vastgesteld. Ook de financiering, het kampvuurverhaal en de intentie waaronder de bedevaart zou worden gehouden, moesten worden geregeld.

Na de nodige voorbereidingen konden de

uitnodigingen de deur uit, met als resultaat 24 inschrijvingen: twee groepen uit Walcheren, negen uit Zeeuws-Vlaanderen, zes uit Zuid-Beveland en zeven van buiten de provincie.

Het bedevaartweekend werd zaterdag 17 augustus geopend met een mars door Middelburg en aansluitend een vlaggenparade op de Markt. De deelnemers werden daar verwelkomd door de districtscommissaris en na gebed werd de padvindingswet voorgelezen en inspectie gehouden. Na afloop ging de ene helft naar het Schuttershof om de meegebrachte boterhammen op te eten, de andere marcheerde naar de r.-k. noodkerk voor het lof. Na afloop van de dienst werd gewisseld. Om halfacht werden op de Markt de vlaggen gestreken en vertrokken de bedevaartgangers per bus naar Berkenbosch. Op het nabijgelegen Schoonoord werd 's avonds een kampvuur gehouden en omstreeks elf uur dook iedereen in zijn slaapzak.

De volgende dag moesten de verkenners vroeg uit de veren. Na wassen, aankleden en het ochtendgebed was er een openluchtmis met een preek en heilige communie. Na de mis werd ontbeten en volgden er buitenspelen. De ochtend werd besloten met een toespraak over het 'verkennen'. 's Middags was het hoogtepunt een lof met processie. Onder gezang en het bidden van het rozenhoedje werd de beeltenis van Maria rondgedragen. Na deze ceremonie werd de vlag gestreken en was de bedevaart afgelopen. De verkenners gingen met bussen naar Middelburg en vandaar per trein naar huis.

Eindelijk naar Vrouwenpolder

Pas in 1947 kon de bedevaart naar Vrouwenpolder zelf worden gemaakt, al werd

nog wel een deel van het programma in Middelburg afgewerkt. Daar was op zaterdagavond 16 augustus op het Molenwater een groot kampvuur, bijgewoond door gedeputeerde dr. Mes en gemeenteraadslid Van 't Westende. De leider van de bijeenkomst bracht er met *yells* en canons de stemming goed in en iedereen zong uit volle borst mee.

Een groep uit Warmond voerde een bokersdans uit en enkele Belgische gasten gaven parodieën ten beste. Jezuïetenpater Derks vertelde het kampvuurverhaal, begeleid door zang en declamatie. Derks was een echte 'kenner'. Hij had een boek geschreven over Onze Lieve Vrouwe van den Polder. Het boek was in 1947 uitgegeven door de Zeeuwse katholieke gemeenschap ter gelegenheid van het Internationale Maria Congres.

Zondags waren de verkenners de hele dag in Vrouwenpolder, waar de mis werd opgedragen en de processie gehouden. Vanaf 1948 verliepen de bedevaarten min of meer volgens een vast patroon en werd het hele weekend in Vrouwenpolder doorgebracht.

De beeltenis van Maria

Centraal in het gebeuren stond het miraculeuze schilderij van Maria, dat de rampzalige meidagen van 1940 onbeschadigd had doorstaan. Het had altijd de bijzondere aandacht van het comité, dat toestemming moest vragen om het in het kamp te mogen opstellen. Ze moest ook bewaking regelen.

Tijdens de bedevaarten stond het schilderij, omgeven door kaarsen, in een apart Mariahoekje. Bij dat hoekje lag het gouden bedevaartboek en brandde het bedevaartvuur. 's Avonds werd de afbeelding tijdens

een lichtprocessie door de verkenner op een geïmproviseerd draagstel rondgedragen, waarbij de aalmoezenier een toespraak hield. Na afloop gooide iedereen zijn fakkel in het kampvuur.

Over het Mariahoekje waren wel eens problemen. Bij een evaluatie in 1957 kwam naar voren dat het hoekje in het vervolg meer devotie en rust moest uitstralen om beter gelegenheid te geven om rustig te bidden.

Intentie, geloofsijver en Koude Oorlog

Elke bedevaart werd gehouden met een bepaalde intentie, een zaak waarvoor men Gods hulp vroeg. In 1945 luidde die: "Om Maria's voorspraak te verkrijgen voor eeuwige rust voor de gestorvenen, troost voor de getroffen en spoedige dichting van de dijken en het weer vruchtbaar maken van het land." In 1946: "Dat de Nederlandse jeugd trouw moge zijn aan God, Kerk en Vaderland."

De intentie van 1953 was, naar aanleiding van de Ramp, gelijk aan die van 1945. Vanaf 1954 werd de invloed van de Koude Oorlog merkbaar. In dat jaar werd Maria gevraagd de jeugd in de vervolgte (communismische) landen te helpen hun geloof trouw te blijven. In 1957: "Voor het verkrijgen van ware vrede en vrijheid voor de jeugd in communistische landen." De machthebbers in Moskou zullen er zeker niet wakker van hebben gelegen!

1950 was een bijzonder jaar, een Heilig Jaar. De bedevaart was zwaarder dan normaal en er viel ook missiedrang te bespeuren. In *Christus Lux*, een blad voor aalmoezeniers, stond toen "...Walcheren verloren land! En het zal verloren blijven, zolang Maria er niet meer en vuriger wordt geëerd. Maria moet vereerd worden en

Walcheren terug naar de Moederkerk. Misserieactiviteit in eigen land, dat is de bedevaart!" Al met al uitlatingen waar we nu vreemd tegenaan kijken.

Kampvuurverhaal

Tijdens iedere bedevaart werd een kampvuurverhaal verteld met Maria als centrale figuur. Al vroeg in het jaar benaderde het comité katholieke schrijvers als Bomans, Van Duinkerken, Van der Plas, Gabriël Smit en de Zeeuw Lou Vleugelhof. Of zij daadwerkelijk hun medewerking hebben verleend, kon niet worden vastgesteld. Alleen van Lou Vleugelhof is bekend dat hij in 1948 het kampvuurverhaal schreef en ook voordroeg.

Soms zorgde de kampleiding zelf voor een verhaal, zoals in 1957 en 1958. In dat laatste jaar was het verhaal vanwege de Deltawerken in Deltasfeer.

Ontspanning

De jongens zaten niet het hele weekend in het kamp. Er was ook gelegenheid om de neus buiten de tent te steken en iets van de omgeving te zien. Er werden duin- en strandwandelingen gemaakt waarbij gezwommen kon worden.

In 1955 stond Miniatuur Walcheren op het programma. In 1958 werd Veere bezocht en van daaruit werd per vissersboot een tocht gemaakt naar de Deltawerkhaven voor de kust. In 1959 gaf iemand van de provinciale VVV tijdens een strandwandeling voorlichting over het Deltaplan.

Na afloop van de bedevaart was er soms nog even tijd om Middelburg in te gaan.

Vervoer

Hoe kwamen de deelnemers naar Walcheren? De echte doordouwers kwamen te

voet! In 1957, '58 en '59 legde een aantal voortrekkers uit Kloosterzande de ruim 55 kilometer naar Vrouwenpolder te voet af. Voor deze prestatie kregen ze in 1958 de wisseltotem. Daar was trouwens nog deining over. De wedstrijden waren afgestemd op verkenneren en nu gingen de voortrekkers met de totem aan de haal...

Anderen kwamen met de fiets. Leden van de Sint-Tarcisiusgroep uit Breda vertrokken in 1957 aan het begin van de avond uit hun woonplaats en kwamen 's nachts om drie uur in Vrouwenpolder aan. Enkele nog te jonge verkenneren van die groep werden door hun ouders met de auto gebracht. Ook groepen uit Bergen op Zoom, Heerle, Ulvenhout en Wouw namen de fiets.

In 1959 fietste een groep uit Dussen de 150 kilometer zelfs heen en terug. Hetzelfde deden de verkenneren van de Sint-Jansgroep uit Roosendaal.

Het merendeel van de padvinders kwam echter met trein of bus. Sommigen zetten hun fiets op de trein en fietsten het laatste stuk van Middelburg naar Vrouwenpolder. In 1953 werd aangeraden de fiets tot Krabbendijke op de trein te zetten en het laatste stuk te fietsen. Men kon dan meteen iets van het rampgebied (Kruiningerpolder) zien.

Soms reed voor de heen- en terugreis een extra bus van Middelburg naar Vrouwenpolder.

Financiering

Hoe werd de bedevaart gefinancierd? Daarvoor waren verschillende bronnen. In de eerste plaats het inschrijfgeld. We moeten ons daarbij niet rijk rekenen: geruime tijd bedroeg dat één gulden per persoon. Collecten in de Middelburgse parochie deden letterlijk een duit in het zakje. Aan

Schilderij van Onze Lieve Vrouwe van den Polder in de Parochiekerk H.H. Petrus en Paulus, Lombardstraat, Middelburg.

alle kanten werd naar geld gehengeld: bij de bisschoppen, fabrikanten, ouders, het Nationaal Hoofdkwartier, de KAB, kerkbesturen, enzovoorts. In 1946 schonk de Utrechtse kardinaal De Jong een bijdrage. In 1957 probeerde men geld te verkrijgen uit de opbrengst van een nationale loterij. Dankzij de verschillende bijdragen was het steeds mogelijk de bedevaart te organiseren.

De binnengekomen gelden werden grotendeels besteed aan auto- en buskosten, circulaires, fakkels, insignes, levensmiddelen en terreinhuur.

Propaganda

Het bedevaartcomité probeerde de herborren bedevaart zoveel mogelijk te promoten. Dat gebeurde met advertenties en

speciale artikelen in verkennerbladen, pers en radio. Verder maakte men gebruik van affiches, insignes, sluitzegels en speciaal briefpapier, waardoor de bedevaart een eigen gezicht kreeg. Een speciaal gemaakte bedevaartfilm circuleerde onder de verschillende groepen.

Op 1 mei 1954 zond de KRO een klankbeeld van anderhalf uur uit, getiteld 'Zie daar uw Moeder' en geheel gewijd aan O.L.V. van den Polder. Ook het programma 'Kompas' besteedde er aandacht aan.

Bezoek

Van verschillende zijden was belangstelling voor de bedevaart, meestal uit rooms-katholieke hoek. Het comité verzond geregeld uitnodigingen voor een bezoek aan het kamp. In 1954 waren de hoofdcommissaris van de katholieke padvinders baron van Voorst tot Voorst en hoofdaalmoezenier Verhoeven te gast, en in 1958 burgemeester en mevrouw De Kam van Vrouwenpolder. De Kam kreeg zeker de smaak te pakken, want in 1959 kwam hij weer, samen met zijn collega Becht van Tilburg. In zijn functie van districtscommissaris bezocht burgemeester Andriessen van Ovezande het kamp in 1960.

Tot de gasten mogen we ook buitenlandse groepen rekenen. Al in 1947 waren er enkele Belgische deelnemers, later kwamen er ook Fransen. Van grote internationale deelname is echter nooit sprake geweest.

Kampeertrein

Tijdens de eerste jaren maakten de padvinders gebruik van het terrein Overbosch in Oostkapelle, later kampeerden ze op een stuk vroongrond in Vrouwenpolder, het zogenoemde terrein-De Vlieger.

Over dat terrein ontstonden na verloop van

tijd problemen. In 1955 was het dubbel verhuurd en het was nog maar de vraag of het de volgende jaren beschikbaar zou zijn. In 1956 werd geprobeerd Overbosch te huren, maar dat mislukte. Er zat niets anders op dan maar weer bij De Vlieger aan te kloppen. Wel stelde het bedevaartcomité de eis dat het terrein alleen aan de verkenner zou worden verhuurd. Bovendien moest De Vlieger de waterpomp repareren en aardappelen en brandhout leveren. In 1958 werd opnieuw uitgekeken naar een ander kampeertrein, maar ook toen lukte het niet iets geschiks te vinden. In 1960 leek het probleem opgelost: er kon gebruik gemaakt worden van een terrein van de katholieke jeugdbeweging bij Oranjezon. Dat was echter maar voor één keer, want in 1961 moest noodgedwongen worden uitgeweken naar de camping van ijsclub Middelburg aan de Breeweg. Dat werd een flop, de grond was drassig en lag bovendien niet in het eigenlijke bedevaartsoord.

Behalve het huren van een terrein, moesten vergunningen worden gevraagd voor onder andere het houden van een kampvuur, het betreden van het duingebied en de marsen door Middelburg.

Kampeven

Hoe ging het er in doorsnee in het kamp aan toe? We nemen een kijkje in dat van 1953.

In de loop van zaterdag arriveerden de groepen op het terrein. Bij de ingang werden ze geregistreerd en kon er eventueel nog inschrijfgeld betaald worden. Daarna werden de tenten opgezet. Elke groep moest zorgen voor een tent, wasblikken, kookuitrusting, brood, beleg, enzovoorts. Ook moesten de deelnemers een volledige

kampeeruitrusting meebrengen, zoals dekens, eetgerei, pyjama, handdoek, zwembroek, regenkleding en het onmisbare attribuut: de rozenkrans!

De jongens moesten zelf hun maaltijden verzorgen; voor de warme hap werden de nodige ingrediënten verstrekt.

Om 17.00 uur begon de vlaggenparade en werd het kampvuur ontstoken door de totemwinnaars van 1952, een wegens de watersnood geëvacueerde groep uit Zierikzee. Het vuur werd aangestoken met een stuk hout van het vorige kampvuur. Hierna tekenden de deelnemers het Gouden Bedevaartboek en kon de warme hap worden bereid.

's Avonds was de grote lichtprocessie.

Enkele honderden verkenners liepen met brandende fakkels over het terrein en zongen daarbij onder andere het Onze Lieve Vrouwe van den Polderlied (zie hiernaast). De zondagochtend begon met gymnastiek en wassen, daarna gebed en heilige mis met zang door de verkenners.

Natuurlijk werd dit weekend niet alleen gevuld met bidden, knielen, processie-lopen en zingen, er was ook tijd voor ontspanning. Al in 1946 werd een groot buitenspel georganiseerd. In latere jaren waren er behendigheids- en patrouillewedstrijden. De best presterende groep kreeg na afloop de wisseltotem. Ook in 1953 waren er wedstrijden om deze prijs.

Omstreeks het middaguur was het angelusgebed. Daarna werd gegeten, afgewassen en opgeruimd. Nadat de tenten waren afgebroken, vertrokken de jongens naar Middelburg.

Sluiting in Middelburg

In Middelburg was de afsluiting van het weekend. Daar was 's middags nog een

dienst met reisgebed in de kerk aan de Lombardstraat. Na afloop stelde iedereen zich op vóór de kerk voor de vlaggenparade. Tijdens die ceremonie werd bekendge-

O.L. Vrouw van den Polder

Moeder van ons polderland,
Moeder van de zee,
Vraag dat God de dijken sluit
Om ons wel en wee.
Laat de stroom bedwongen zijn
Voor de vloed begint.
Want hier woont een volk dat U
Als kinderen bemint!

Drijf de macht van Satan terug
Buiten onze dijk.
En regeer ons polderland
Als Uw koninkrijk.
Bid voor ons die zondaars zijn,
Spaar ons voor het kwaad.
O Maria, zorg dat geen
Van ons verloren gaat!

Overal wordt Gij vereerd,
Nergens schoon genoeg.
Hoor het vrome volk dat U
Duizend gunsten vroeg.
Moeder van ons polderland,
Zie de wereld aan:
Zonder Gods genadestroom
Zal zij ten onder gaan!

Refrein:
Wonderbare Poldervrouwe,
Hoor de klacht van deze tijd.
Geef de mens meer Godsvertrouwen,
Gij die zelf Gods moeder zijt!

maakt welke ploeg de wisseltotem had gewonnen. In 1953 was dat een ploeg uit Den Haag. Na uitreiking van de totem zat het erop en ging iedereen naar huis.

Ervaringen van een hopman

De heer W.H.C. Lijnzaad (82): “Als hopman van de Sint-Tarcisiusgroep uit Breda bezocht ik vanaf 1954 Vrouwenpolder. In het begin hielp ik de leiding, later werd ik tot kampleider aangesteld.”

“Aanleiding voor onze deelname was het dodelijke ongeluk van een lid van onze groep in 1952. Bij zijn herdenking in 1953 ontstond het idee om het volgende jaar naar Vrouwenpolder te gaan. De eerste jaren gingen alleen de kaderpatrouilles, later de hele groep van zo’n 35 man. De reis werd door het kader per fiets gemaakt, in 1960 en 1961 ging de hele troep met de fiets. Het weekend werd onder andere betaald uit de actie ‘Een heitje voor een karweitje’, maar we konden ook altijd een beroep doen op de ouders, vaak middenstanders uit de binnenstad van Breda.”

“We hadden tijdens het kamp goede contacten met andere groepen en de geestelijkheid. Met de plaatselijke bevolking hadden we weinig of geen contact, wel met terreinverhuurder De Vlieger en enkele leveranciers, zoals de plaatselijke bakker. De jongens zagen het aan de ene kant als een uitje, aan de andere kant toch ook als een religieus gebeuren dat zij positief en serieus beleefden.”

“Het eten voor de leiding werd gekookt door enkele akela’s, onder wie één uit Middelburg. Of Maria er de hand in heeft gehad weet ik niet, maar de vonk sloeg over! Tijdens onze huwelijksmis in Middelburg merkte pastoor Snel fijntjes op: ‘Nu gaat een hopman uit Breda er met onze

Lieve Vrouw van den Polder vandoor.’ De bedevaart op zich vond ik altijd een mooie gebeurtenis.”

Het einde

Het organiseren van de bedevaart verliep niet altijd van een leien dakje. Het bedevaartcomité moest vaak veel moeite doen om groepen naar Walcheren te krijgen. In de provincie werden districtscommissarissen en groepsleiders bewerkt. In de rest van Nederland gebeurde dat via dag- en verkennerbladen. Buitenlandse groepen werden persoonlijk aangeschreven of via relaties benaderd.

Ondanks deze inspanningen was de belangstelling in 1949, vijf jaar na de start, niet erg groot en moesten de leden van het comité de provincie in om ‘zieltjes te winnen’. Na een aantal betere jaren liep de animo vanaf 1959 sterk terug. Waren er in 1955 nog ruim vijfhonderd deelnemers, in 1961 was dat teruggelopen tot ruim tweehonderd. Van buiten het diocees Breda kwamen bijna geen aanmeldingen meer binnen. De bedevaart van 1961 zou zelfs geflopt zijn als een van de parochies niet honderd man had afgevaardigd.

Oorzaken van de tanende belangstelling zouden onder andere kunnen zijn: de beginnende ontkerkelijking, de invloed van het nieuwe medium televisie, de opkomst van buitenlandse vakanties en het mondiger worden van de jeugd die niet meer aan de leiband wilde lopen.

Het werd ook steeds moeilijker om vrijwilligers voor het bedevaartcomité aan te trekken. Het comité telde in 1961 nog maar drie leden en men zag geen kans de opgevallen plaatsen op te vullen.

In overleg met het Nationaal Hoofdkwartier werd in 1962 besloten geen bedevaart te

organiseren en te wachten op betere tijden. Die zijn tot dusver nog niet aangebroken.

Jules Braat

Geraadpleegde bronnen en literatuur:

- Katholiek Documentatiecentrum Nijmegen: archief Katholieke Jeugdbeweging en -verken- ners, dossier Bedevaarten Vrouwenpolder.
- R.-k. Petrus en Paulusparochie Middelburg: archief bedevaart Vrouwenpolder.
- Stadsarchief Breda: collectie Lijnzaad, dag- blad 'De Stem'.
- Gemeentearchief Roosendaal: archief scou- tinggroep Sint Jan.

- Zeeuws Archief/Zeeuws Documentatiecen- trum: diverse dagbladen.
- KRO, Hilversum: 'Katholieke Radiogids', april 1954.
- K.J. Derks, 'Onze Lieve Vrouw van den Pol- der', Middelburg 1947.
- P.H. Heemskerk, 'Novene ter Eere van Onze Lieve Vrouwe van den Polder', 1947.
- J. van der Meulen, 'Kompas voor liturgie en gebed in de verkennergroep', 1963.
- J.A. Schutijser, 'Het miraculeuze schilderij van O.L. Vrouw van den Polder, in: 'De Wete', 1978.
- 'Christus Lux', tweemaandelijks tijdschrift ten dienste van aalmoezeniers, 1953.
- 'Alle Hens', verkennerseditie, 1952.

Station Veere 284

Een strategische zeereddingspost in de periode 1946-1961

Vlissingen had al vanaf 1912 tot aan het begin van de Tweede Wereldoorlog een reddingsstation met een rijke historie.

Station Veere 284 bestond van 12 maart 1946 tot 5 april 1961.

Hieronder volgt de geschiedschrijving van de laatste periode van het roemruchte Veerse zeereddingswezen, dat stamt uit de tijd van Frans Naerebout en de VOC.

De initiatiefnemers van de Zuid-Hollandse Redding Maatschappij moeten zich des- tijds bij de oprichting van de nieuwe steun- post aan het hoofdvaarwater van het Veer- se Gat behoorlijk rijk hebben gedacht: een

vestiging in het roemrijke Veere, een niet geringe buitenkans.

Maar het liep anders...

De nieuwe Deltawet – tot stand gekomen naar aanleiding van de Watersnoodramp van 1953 – gaf de aanzet tot de afsluiting van een aantal zeegeten in de zuidweste- lijke Delta. Van de reeks zeearmen die werden gedicht, was het Veerse Gat de eerste. Vanaf eind april 1961 lag Veere voor het eerst in haar historie niet meer aan open zee. De getijwerking was ge- stopt, het voormalige zeeget van Veere was voortaan een meer en het redden van